

Recenzja

rozprawy doktorskiej lek. dent. Marcina Bartczyszyna pt. „Badanie przepływu krwi w tętnicy bródkowej u pacjentów użytkujących protezę częściową.”

I. Uzasadnienie wyboru tematu:

Problem atrofii struktury kostnej ma olbrzymie znaczenie w aspekcie rekonstrukcji narządu żucia uzupełnieniami protetycznymi. Szczególne znaczenie ma zwłaszcza w planowaniu leczenia z zastosowaniem implantów. Udana rehabilitacja protetyczna jest uzależniona od warunków podłoża protetycznego a więc właściwych wymiarów oraz odpowiedniego kształtu wyrostka zębodołowego, stanu błony śluzowej oraz konfiguracji tkanek okolicznych. W rehabilitacji protetycznej istotna jest także wzajemna relacja żuchwy do szczęki, stan ssz oraz zachowane zęby i ich usytuowanie w jamie ustnej. Badania dotyczące etiopatogenezy atrofii skupiają się na dwóch kierunkach, w których jeden mówi, że jest ona następstwem braku czynności i mechanicznej stymulacji co w efekcie powoduje redukcję masy kostnej. Drugi nurt to rozważania nad aspektem genetycznym. Wiadomo natomiast, że tempo resorpcji wyrostka zębodołowego jest różne i zależy od wielu czynników. Badania dotyczące etiopatogenezy atrofii, które przyczyniłyby się do przybliżenia tego problemu pozwoliłyby na wdrożenie odpowiedniej profilaktyki. W tym aspekcie opracowanie doktoranta uważam za ciekawe i potrzebne.

II. Ocena merytoryczna

Rozprawa doktorska jest wydrukiem komputerowym liczącym 106 stron, ma typowy układ i podzielona jest na 7 rozdziałów. Pozostała część pracy to

streszczenie, spis skrótów oraz spis tabel i rycin. W pracy umieszczono 17 rycin i 42 tabele, ich spis znajduje się na końcu rozprawy. Piśmiennictwo liczy 103 pozycje, w większości anglojęzyczne (95 pozycji) i 8 w języku polskim. Piśmiennictwo w pełni wykorzystane w dysertacji.

We wstępie: doktorant przedstawia rozważania ogólne na temat atrofia struktury kostnej wyrostka zębodołowego oraz wpływ leczenia protetycznego na procesy zanikowe w obrębie podłoża protetycznego. Słusznie zauważa, że problematyka atrofia struktury kostnej wydaje się być kwestią o priorytetowym znaczeniu we współczesnej protetyce stomatologicznej.

Cel pracy:

Autor zdefiniował następujące cele pracy:

1. Ocena wpływu użytkowania przez pacjentów akrylowych osiadających protez częściowych na parametry przepływu krwi w żuchwie oraz temperatury rejestrowane w okolicy otworów bródkowych.
2. Ocena związku parametrów przepływu krwi mierzonych aparaturą dopplerowską z temperaturami rejestrowanymi kamerą termowizyjną.
3. Ocena możliwości zastosowania aparatury dopplerowskiej w protetyce stomatologicznej.

Materiał i metody:

Badania doktorant przeprowadził u 63 pacjentów. Grupa badana użytkująca uzupełnienia protetyczne w postaci protez częściowych to 30 pacjentów oraz grupa kontrolna licząca 33 pacjentów. W grupie badanej średni wiek pacjentów wyniósł 68,8 lat. W 77% (23 osoby) były to kobiety i 23% (7 osób) mężczyzn. W grupie kontrolnej średni wiek wynosił 62,3 lata. Znalazło się w niej 61% kobiet (20 osób) i 39% mężczyzn (13 osób). Do badań doktorant zastosował ultrasonografię dopplerowską oraz jako pośrednią metodę weryfikacji wyników uzyskiwanych z wykorzystaniem aparatury dopplerowskiej wybrał termowizję. Na przeprowadzenie badań doktorant uzyskał zgodę Komisji Bio-

etycznej AM we Wrocławiu. Grupę badaną autor podzielił na trzy podgrupy w/g klasyfikacji intermaksilarnej Eichnera, która opiera się na istniejących bądź nie kontaktach pomiędzy zębami szczęki i żuchwy. Oceniał także podłoże protezyczne w/g klasyfikacji Supple. Główna część badania klinicznego dotyczyła pomiarów przepływu krwi w obrębie tętnic bródkowych oraz temperatury.

Pomiary wykonywano w okolicy otworów bródkowych. W rozdziale tym znalazły się podrozdziały opisujące ultrasonografię dopplerowską, zasady działania aparatu oraz opis termowizji. Dla przeprowadzenia badań autor lokalizował otwory bródkowe u każdego pacjenta. Szczegółowo metody lokalizacji otworu bródkowego opisał w podrozdziale 3.4 „Materiał i metody”. Dla właściwej interpretacji uzyskanych wyników zastosował analizy statystyczne wykorzystując oprogramowanie STATISTICA wersji 10 firmy Stat Soft inc. Tulsa, USA.

Wyniki badań

Wyniki badań zawarte są na 36 stronach dysertacji. Autor przedstawił je zarówno w formie opisowej oraz tabel i rycin. Wyniki bardzo dobrze opracowane statystycznie. Autor zwrócił także uwagę na poziom dyskomfortu związanego z badaniem dopplerowskim, posłużył się w tym celu wizualną skalą analogową VAS. Uzyskane wyniki badań zarówno w grupie badanej jak i kontrolnej były zbliżone. Analizując wyniki pomiarów dopplerowskich autor stwierdził, że średnia prędkość przepływu krwi u pacjentów bez protezy w grupie badanej jest większa u kobiet niż u mężczyzn a różnice były istotne statystycznie. Szkoda, że w tabeli 11 nie umieścił autor liczby badanych co ułatwiłoby czytającemu interpretację wyników. W tabelach 12 i 13 w nagłówku powinno być: średni wiek pacjenta, który jest podany we wstępie materiału i metody. W tabeli 14 i 15 pomimo umieszczenia w nagłówku czasu użytkowania protezy autor zamieścił jedynie zmienne i współczynnik korelacji nie podając faktycznego czasu użytkowania. Podaje, że nie wystąpiły istotne statystycznie korelacje pomiędzy czasem

użytkowania protezy a mierzonymi parametrami w obu grupach ale tak naprawdę czasu użytkowania protez w tabelach brak. Można się domyślać, że chodzi o średni czas użytkowania protez. Zabrakło w opracowaniu zbiorczego zestawienia dotyczącego czasu użytkowania protez. Doktorant nie stwierdził istotnych statystycznie różnic pomiędzy czasem użytkowania protez a mierzonymi parametrami przepływu krwi oraz temperaturami w obu grupach badanych. Stwierdził natomiast, że istnieje istotna statystycznie różnica pomiędzy średnimi wartościami przepływu krwi oraz temperatury pomiędzy pacjentami grupy kontrolnej i badanej wtedy gdy pomiary dokonywane były w obecności protez w jamie ustnej. Stwierdził także, że różnice istotne statystycznie występują przy porównaniu przepływów w obecności i bez protez. Wykazał, że bez protez średnia prędkość przepływu jest wyższa. Analogicznie zależność dotyczyła temperatury. Jest to istotne stwierdzenie potwierdzające, że protezy osiadające zaburzają temperaturę i ukrwienie a tym samym przepływ krwi w tętnicach bródkowych.

Dyskusja

W dyskusji autor omawia znaczenie niedokrwienia wyrostka zębodołowego w etiopatogenezie jego atrofii.

Doktorant interpretuje wyniki badań własnych porównując je z wynikami innych autorów. Lek. dent. Marcin Bartczyszyn wykazał się dużą znajomością tematyki, w której porusza się w sposób swobodny i logiczny. Wysłunięte wnioski korespondują z celami pracy oraz wynikami badania. Dysertację kończy streszczenie w języku polskim i angielskim.

Sugeruję w dalszych badaniach ocenę generowanych sił nacisku przez protezę z zastosowaniem np. urządzenia T-scan. Te drobne uwagi nie umniejszają wartości pracy.

W podsumowaniu stwierdzam, że praca doktorska lek. dent. Marcina Bartczyszyna jest dobrze zaplanowana, sposób jej realizacji nie budzi zastrzeżeń a tematyka pracy jest bardzo aktualna i wnosi nowe wartości do badań dotyczących atrofii wyrostków zębodołowych.

Przedstawiona do recenzji praca spełnia wszystkie wymagania stawiane pracom doktorskim. Wnoszę zatem do Rady Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu o dopuszczenie lek. dent. Marcina Bartczyszyna do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry i Zakładu Protetyki Stomatologicznej
prof. dr hab. n. med. Bogumiła Frączak